

Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Υποθέσεων

ΓΝΩΜΗ

**Επί της πρότασης κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου
και του Συμβουλίου,**

**σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης στο πλαίσιο ποινικών
διαδικασιών**

Κοινή Συνεδρίαση Ειδικής Διαρκούς Επιτροπής Ευρωπαϊκών Υποθέσεων και Διαρκούς
Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης

Η Ειδική Διαρκής Επιτροπή Ευρωπαϊκών Υποθέσεων και η Διαρκής Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης της Βουλής των Ελλήνων, συνήλθαν στις 20 Οκτωβρίου 2010, προκειμένου να εξετάσουν την πρόταση κανονισμού σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών (COM(2010) 392 τελικό).

Τα μέλη των Επιτροπών, αφού έλαβαν υπόψη :

- Το κείμενο της πρότασης και την αιτιολογική της έκθεση,
- Το γραπτό ενημερωτικό σημείωμα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
- Την προφορική εισήγηση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κ. Χάρη Καστανίδα,

κατέληξαν κατά πλειοψηφία στην υιοθέτηση της ακόλουθης γνώμης:

Η Αρχή της Επικουρικότητας

Η Πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής έχει ως στόχο την ενίσχυση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών – μελών, μέσω της υιοθέτησης ελάχιστων κοινών ουσιωδών δικονομικών κανόνων που διέπουν το δικαίωμα στην ενημέρωση στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών. Οι σημαντικές διαφοροποιήσεις που παρουσιάζονται στη ρύθμιση του ζητήματος από τα κράτη μέλη, γεγονός που αποδεικνύεται και από το λόγο αποτυχίας της πρώτης απόπειρας υιοθέτησης σχετικής οδηγίας, μαρτυρούν ότι ο σκοπός της πρότασης δεν μπορεί να επιτευχθεί επαρκώς με μονομερείς ενέργειες των κρατών μελών. Αντιθέτως, μπορεί να επιτευχθεί με τη λήψη μέτρων στο επίπεδο της ΕΕ.

Συμπερασματικά, η Πρόταση συνάδει με την αρχή της επικουρικότητας.

Η Αρχή της Αναλογικότητας

Η παρούσα οδηγία θεσπίζει στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης τις ελάχιστες δικονομικές εγγυήσεις για την ενημέρωση υπόπτων και κατηγορουμένων σχετικά με τα δικονομικά τους δικαιώματα και τις εις βάρος τους κατηγορίες. Κατ' αυτόν τον τρόπο προωθεί την εφαρμογή του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, και ιδίως των άρθρων 6, 47 και 48, βάσει των άρθρων 5 και 6 της ΕΣΔΑ, όπως έχουν ερμηνευθεί από το ΕΔΔΑ. Οι διατάξεις της εν λόγω Πρότασης αφορούν μόνο στο βασικό αντικείμενο του μέτρου: το δικαίωμα της ενημέρωσης. Δε δημιουργούν νέα δικαιώματα πέραν της ίδιας της ενημέρωσης. Παρότι αυτές ενδέχεται να απαιτούν από ορισμένο αριθμό κρατών μελών τη θέσπιση αλλαγών στους κώδικες ποινικής δικονομίας τους δεν υπάρχει άλλο αποτελεσματικό μέσο που να διασφαλίζει την ολοκληρωμένη ενημέρωση των υπόπτων.

Συμπερασματικά, η παρούσα Οδηγία συνάδει με την αρχή της αναλογικότητας δεδομένου ότι δεν υπερβαίνει το μέτρο που είναι αναγκαίο για την επίτευξη του στόχου της.

Θέσεις – Παρατηρήσεις

Η παρούσα πρόταση οδηγίας αποτελεί προσαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου σε δύο βασικές συνθήκες. Οι ρυθμίσεις που περιέχει σχετικά με τη δίκαιη δίκη εξειδικεύουν προς μία φιλελεύθερη κατεύθυνση τα υπάρχοντα κείμενα. Σε σχέση με το εσωτερικό δίκαιο δεν παρουσιάζει σημαντικές διαφοροποιήσεις. Το εθνικό δίκαιο κατοχυρώνει το δικαίωμα του υπόπτου/κατηγορουμένου στην ενημέρωση σχετικά με τα δικαιώματά του και τις και τις κατηγορίες που τον βαρύνουν στα άρθρα 31, 101-105, 147, 171, 233,273, 308 και 447 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και στο Ν. 3251/2004 (άρθρο 15 παρ. 2: δικαίωμα συλληφθέντος με Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης να λάβει γνώση της δικογραφίας)

Επί της ουσίας της πρότασης θα μπορούσαν να διατυπωθούν οι ακόλουθες παρατηρήσεις:

- περαιτέρω διευκρίνησης χρήζει η αφορούσα στην υποχρέωση των κρατών μελών πρόβλεψη περί γραπτής ενημέρωσης του κατηγορουμένου για τα δικαιώματά του κατά τη σύλληψη (άρθρο 4). Σημειώνεται ότι τέτοιου είδους ενημέρωση (γραπτή) δεν προβλέπεται ρητά στην εθνική μας νομοθεσία δεδομένου ότι στο σχετικό άρθρο του ΚΠΔ και δη στο άρθρο 103 αναφέρεται ο όρος «εξήγηση των δικαιωμάτων στον κατηγορούμενο».
- σε περίπτωση υιοθέτησης της εν λόγω Οδηγίας και ενσωμάτωσής της στα εθνικά δίκαια, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στον τρόπο διατύπωσης των δεσμεύσεων που θα κληθούν να αναλάβουν τα κράτη μέλη στις διάφορες φάσεις της ποινικής διαδικασίας. Η οδηγία θα πρέπει να είναι κατά το δυνατόν σαφέστερη, ώστε να μην προκύπτουν δικονομικές ακυρότητες κατά την ερμηνεία της. Οι οικονομικές επιβαρύνσεις και οι εκτεταμένες ανάγκες προσαρμογών των αρχών που συνεπάγεται η ενσωμάτωση της Οδηγίας στην εσωτερική έννομη τάξη υπάρχει κίνδυνος να οδηγήσουν σε καταστρατήγηση στην πράξη. Σε καμία περίπτωση βέβαια αυτό δεν μπορεί να αποτελέσει δικαιολογία για τον περιορισμό των δικονομικών εγγυήσεων. Γνώμονας θα πρέπει να είναι πάντοτε η ενίσχυσή τους στο πλαίσιο ενός σαφώς διατυπωμένου χάρτη εγγυήσεων για μία δίκαιη δίκη
- Ως προς το άρθρο 6 (δικαίωμα ενημέρωσης σχετικά με την κατηγορία) και ιδιαίτερος αναφορικά με τη ρύθμιση περί «άμεσης γνώσης των υπόπτων και των κατηγορουμένων του κατηγορητηρίου σε γλώσσα που κατανοούν», θα πρέπει να εξεταστεί η αντιμετώπιση του εν λόγω ζητήματος υπό το πρίσμα των σχετικών προβλέψεων του άρθρου 3 (δικαίωμα μετάφρασης ουσιαστών εγγράφων) της πρόσφατης Οδηγίας που αφορά στο δικαίωμα διερμηνείας και μετάφρασης. Ως προς την υποχρέωση μετάφρασης του κατηγορητηρίου εντός εύλογου χρονικού διαστήματος θα πρέπει να ληφθούν υπόψη μεταξύ

άλλων οι ιδιαίτερες δυσκολίες που παρουσιάζουν περιπτώσεις υπόπτων ή κατηγορουμένων που δε μιλούν παρά μόνο γλώσσες ή ακόμα και διαλέκτους μη διαδεδομένες. Το φαινόμενο αυτό συναντάται σε αρκετές περιπτώσεις μεταναστών αλλοδαπών παρανόμως διαβιούντων στην Ελλάδα, οι οποίοι είναι ύποπτοι ή κατηγορούμενοι για αδικήματα.

- Περαιτέρω διευκρίνιση χρήζει ο όρος «δωρεάν πρόσβαση στη δικογραφία», (άρθρο 7 παρ. 3) και συγκεκριμένα εάν αυτός αναφέρεται στο δικαίωμα μελέτης ή στο δικαίωμα λήψης αντιγράφων της δικογραφίας. Στο εθνικό μας δίκαιο η δαπάνη για τη χορήγηση αντιγράφων της δικογραφίας βαρύνει τον κατηγορούμενο, ωστόσο η πρόσβαση στα έγγραφα της δικογραφίας είναι δωρεάν. Σε κάθε περίπτωση η δωρεάν παροχή αντιγράφων της δικογραφίας θα μπορούσε να συνδεθεί με το ευεργέτημα της πενίας, προκειμένου να μην επιβαρύνεται ο κρατικός προϋπολογισμός με υπέρογκα έξοδα.
- Κατά το μέρος που γίνεται αναφορά στα υποδείγματα των εντύπων στην υποχρέωση παροχής διερμηνείας στο πλαίσιο επικοινωνίας των υπόπτων και κατηγορουμένων με το δικηγόρο τους, θα πρέπει ενδεχομένως το εν λόγω δικαίωμα να προσαρμοσθεί στις προβλέψεις του άρθρου 2 (δικαίωμα διερμηνείας) της πρόσφατης Οδηγίας σχετικά με το δικαίωμα διερμηνείας και μετάφρασης για το λόγο ότι το δικαίωμα αυτό αναφέρεται σε συγκεκριμένες περιπτώσεις.